

BETÆNKNING

AFGIVET AF

DET AF FINANSMINISTEREN DEN 19. SEPTEMBER 1958 NEDSATTE UDVALG
VEDRØRENDE

*det pligtige timetal for lærere ved statskolerne
og statsseminarierne*

ex. 2

BETÆNKNING NR. 288

1961

A. UDVALGETS NEDSÆTTELSE

Af statsskolernes lærerforening, foreningen af tjenestemænd ved statens seminarier og statsøvelsesskolernes lærerforening blev der over for lønningskommissionen af 1954 fremsat forslag om nedsættelse af det pligtige ugentlige timetal for lærere ved henholdsvis statens højere almenskoler, statsseminarierne og statsøvelsesskolerne. Kommissionen fandt, at det under den herskende situation, hvor det på grund af det store elevtal var vanskeligt specielt i de naturvidenskabelige fag at få timerne besat, og hvor et stort antal timer derfor måtte læses som overtimer, måtte anses for betænkeligt uden dyberegående undersøgelse at gå ind for en nedsættelse af det pligtige timetal. Hertil kom, at spørgsmålet om tjenestetidens længde for det store antal tjenestemænd, som er henført til tjenestetidsnormen, af kommissionen var foreslået optaget til behandling i et specielt tjenestetidsudvalg med henblik på gennemførelse af eventuelle reduktioner pr. 1. april 1961. Kommissionen foreslog under de nævnte omstændigheder, at de gældende regler om lærernes pligtige timetal blev opretholdt, idet man forudsatte, at spørgsmålet om, hvorvidt der i de gældende timetalsregler er indeholdt et rimeligt forhold mellem arbejdsbyrden for lærerne og for andre akademiske tjenestemænd, samt spørgsmålet om, hvorvidt der iøvrigt måtte foreligge grunde, der taler for en nedsættelse af timetallet, blev taget op til behandling i forbindelse med de overvejelser, der af kommissionen var forudsat med hensyn til tjeneste-

tidens længde for tjenestemænd i almindelighed, jfr. kommissionens 2. betænkning, side 204-205, og 1. betænkning, side 77—78.

I overensstemmelse med lønningskommissionens forslag nedsatte finansministeriet efter aftale med undervisningsministeriet den 19. september 1958 et udvalg til overvejelse af spørgsmålet om det pligtige timetal for lærere ved statsskolerne, statsseminarierne og statsøvelsesskolerne. Udvalget fik følgende sammensætning:

Departementschef i finansernes centralstyrelse *Ulrik Andersen*, formand,

Kontorchef i undervisningsministeriet
E. W. Thrane,

Ekspeditionssekretær i undervisningsministeriet *V. Martensen-Larsen*,

Rektor *Folke Roikjer*, udpeget af statsskolernes lærerforening,

Seminarielektor *A. Holkenov*, udpeget af foreningen af tjenestemænd ved statens seminarier.

I marts 1960 blev rektor Folke Roikjer efter anmodning fritaget for hvervet som medlem af udvalget, og i stedet for indtrådte i dette adjunkt Sten Hansen som repræsentant for statsskolernes lærerforening.

Som sekretærer for udvalget har fungeret fuldmægtig i undervisningsministeriet, fru Anne-Lise Carstensen og ekspeditionssekretær i finansernes centralstyrelse Hans C. Fedders.

B. DE GÆLDENDE REGLER SAMT ORGANISATIONERNES ØNSKER OM ÆNDRINGER I DISSE OG BEGRUNDELSERNE HERFOR

1) Statsskolerne.

Timetallet for de ved statsskolerne ansatte lærere var oprindeligt 24 timer ugentlig, omfattende både akademisk og ikke-akademisk personale, jfr. almenskoleloven af 1903, § 22. På foranledning af sparekommissionen af 1922 blev timetallet for adjunkter og lektorer forhøjet til 27 ugentlige timer og for »andre lærere« til 30 timer ugentlig, men således at der samtidig åbnedes mulighed for, at timetallet for lærere, som var fyldt 55 år, kunne nedsættes til henholdsvis 24 timer og 27 timer ugentlig. Samtidig blev der indført en bestemmelse om, at ministeren for de enkelte lærere og for det enkelte år kunne lade hjemmearbejde (stil- og opgaverettelse) indgå i det pligtige timetal med 1, 2 eller 3 timer ugentlig under hensyntagen til de enkelte klassers størrelse for så vidt angår undervisningen i gymnasieklasser og realklasser i sådanne fag, hvori der efter de til enhver tid gældende regler afholdes skriftlig eksamen eller fremlægges skriftlige prøver ved eksamen, jfr. tjenestemandsløven af 27. juni 1927, § 782.

De nu gældende regler findes i lov af 7. juni 1958 om normering og klassificering af statstjenestemandstillinger, § 244. Herefter er lektorer og adjunkter pligtige at undervise 27 timer ugentlig, medens gymnasielærere (tidligere »andre lærere«) har en undervisningspligt på 30 timer ugentlig. For lærere på kostskoler, der har alumnatsinspektion, er undervisningspligten 24 timer ugentlig, medens den for lærere, der varetager hvervet som økonomiinspektør, fastsættes af undervisningsministeriet, dog mindst til 15 timer ugentlig.

For lektorer, adjunkter og andre lærere på 55 år og derover kan ministeren, når forholdene ivotrigt taler derfor, nedsætte det pligtige timetal til henholdsvis 24 og 27 ugentlig. Ligeledes kan ministeren for de enkelte lærere og for det enkelte år lade hjemmearbejde (stil- og opgaverettelse) indgå i det pligtige timetal med indt 1 5 timer ugentlig under hensyntagen til de enkelte klassers størrelse for så vidt angår undervisningen i gymnasieklasser, real- eller 4. mellemskoleklasser i sådanne fag, hvori der efter de til enhver tid gældende regler afholdes skriftlig eksamen eller fremlægges skriftlige prøver ved eksamen.

For rektorer udgør det pligtige timetal efter praksis 12 timer ugentlig, for kostskolerektor 10 timer ugentlig.

Reglerne om reduktion på grund af stil- og opgaverettelse er i tidens løb undergået forskellige ændringer, og der findes nu ingen bestemt begrænsning i antallet af de timer, hvortil hjemmearbejdet med stil- og opgaverettelse kan beregnes, idet som nævnt dog højst 5 ugentlige timer kan gives som egentlige reduktionstimer, medens det overskydende antal hjemmearbejdstimer gives som overtimer, jfr. ivotrigt undervisningsministeriets cirkulærer af 19. oktober 1956 og 10. oktober 1958, hvori er angivet de nærmere regler for beregningen af retterreduktionen.

Af statsskolernes lærerforening er der over for udvalget fremsat ønske om en væsentlig nedsættelse af det pligtige timetal samt om forskellige andre ændringer i de gældende regler, bl. a. med hensyn til beregningen af retterreduktion og en gunstigere beregning af

timer i visse klasser. Foreningen har til støtte for disse forslag anført følgende :

En stor del af en gymnasielærers arbejde består i at følge med i den udvikling, der sker inden for hans fag og inden for de områder, hvortil hans undervisning er knyttet. Som eksempel kan nævnes historielæreres og geografilæreres pligt til at være nøje orienteret om den stedfindende politiske og økonomiske udvikling rundt i verden, internationale institutioners arbejde o. s. v. En tilsvarende pligt påhviler sproglærere, der ved gennemarbejdelse af moderne litteratur må udsøge tekster, der belyser nutidige sociale, kulturelle og politiske strømninger i de pågældende lande. Inden for alle fag må læreren have kendskab til de videnskabelige fremskridt, der gøres, og til betydningen af dem. Medens denne pligt til en stadig åjourholdelse ikke er ny, har der dog i perioden efter krigen været en kraftig tendens til at øge den hermed forbundne arbejdsbyrde. Dette hænger for en væsentlig del sammen med den rivende videnskabelige udvikling, der har sat ind under og efter krigen, men er tillige en naturlig følge af en voksende forståelse for betydningen af, at skolens undervisning ved siden af en dybtgående faglig behandling af bestemte pensas bør give en bredere almen orientering om både videnskabelige, kulturelle og samfundsmæssige emner (jfr. f. eks. kravet i kgl. anordning af 8. april 1953 under faget historie om undervisning om »organerne for mellemfolkeligt samarbejde«). I langt højere grad end tidligere står læreren i dag over for et krav om at indpasse nyt stof i undervisningen.

Samtidig er der sket en mærkbar udvikling af selve undervisningsmetoderne. De klassiske metoder afløses af mere varierede, der tjener til at aktivere eleverne til selvstændigt arbejde. Denne tendens giver sig i nogen grad udtryk i kgl. anordning af 8. april 1953, hvori der på mangfoldige områder foreskrives en mere ekstensiv undervisning, hvilket indebærer en øgelse af stofmængden, uden at kravet til dybde mindskes for lærerens vedkommende. Tendensen er endnu mere mærkbar i læseplanerne i den af læseplansudvalget for

gymnasiet i november 1960 afgivne betænkning (»den røde betænkning«). Den sociale udvikling har medført, at gymnasiernes elevklientel nu mere end før kommer fra hjem uden akademisk tradition. Dette øger betydningen af, at læreren ved undervisningens tilrettelæggelse har de enkelte elevers særlige forudsætninger for øje og til tider anvender individuelle metoder. Anvendelse af lejrskoler, ekskursioner, elevforedrag, elevspecialer og audiovisuelle metoder i sprogundervisningen er eksempler på undervisningstekniske fremskridt, hvis udnyttelse fordrer et betydeligt ekstraarbejde af den enkelte lærer.

Den voksende forståelse for øget kontakt mellem skole og hjem virker også i retning af at gøre lærernes arbejdsbyrde større. Medens der tidligere kun afholdtes ét forældremøde årlig, er det således nu normalt, at der afholdes tre eller flere årlige forældremøder.

Af en vis virkning for lærernes arbejdsbyrde er den forhøjelse af den gennemsnitlige klassekvotient, der har fundet sted i perioden fra krigens slutning til nu. I følgende tabel angives det gennemsnitlige antal III g-elever pr. klasse for forskellige år:

	1925/ 26	1939/ 40	1947/ 48	1958/ 59	1959/ 60	1960/ 61
Matematisk	11,1	14,9	15,6	18,0	18,5	19,5
Nysproglig	11,1	13,4	13,7	14,7	15,1	17,1

Undervisning i store klasser kræver større forberedelse af læreren og fordrer større koncentration i timen. Den giver tillige læreren større arbejde med behandlingen af de enkelte elevers faglige problemer.

En klar og væsentlig forøgelse af arbejdsbyrden indtraf med skoleloven af 1958. Her ved bortfaldt ved hver skole 2 1. mellemskoleklasser og 2 2. mellemskoleklasser, og den derved frigjorte lokalekapacitet er stort set blevet udnyttet til oprettelse af flere gymnasieklasser. Undervisningen i en gymnasieklasse kræver langt større forberedelse end undervisningen i 1. og 2. mellem. Endvidere er gymnasieundervisningen mere trættende, bl. a. på grund af eksamenspresset. I nedenstående tabel angives forholdet for samtlige gymnasie-

skoler mellem antallet af undervisningstimer i gymnasiet og i mellem- og realklasserne for forskellige år:

	Antal timer			
	1925/26	1939/40	1958/59	1959/60
Gymnasium	10659	12849	20682	25257
	52,3 %	50,3 %	53,8 %	72,2 %
Mellem- og realklasser	9715	12691	17749	9714
	47,7 %	49,7 %	46,2 %	27,8 %

Udover den foran omhandlede ændring af lærernes arbejdsbyrde, der er sket siden krigen og indtil 1960, forestår en yderligere meget betydelig øgelse i forbindelse med gennemførelsen af de foreslåede nye læseplaner, jfr. betænkning nr. 269 - »den røde betænkning«. Vedrørende lærerens arbejdsbyrde hedder det i betænkningen:

»For stort set alle fag betyder de nye læseplaner ændringer i forhold til de nugældende. Der er ikke blot tale om en omlægning af stoffet, men i mange tilfælde om en udvidelse. Nye discipliner, i hvilke man ikke tidligere har undervist i gymnasiet, er kommet med. Hertil kommer, at der i en række fag lægges øget vægt på nye arbejdsformer, der skal vænne eleverne til selvstændighed, hvilket også stiller store krav til lærernes tilrettelæggelse af stoffet. Der kan i denne forbindelse peges på, at udbyttet af laboratoriearbejde i såvel fysik og naturfag som i de humanistiske fag i høj grad er afhængigt af, at arbejdet er planlagt i alle detaljer. I flere fag er der indført et speciale, og det betones, at det stof, der behandles, skal varieres. Kravet om speciale betyder for lærerne orienterende, ofte omfattende studier, før de træffer deres valg; derefter må de fordybe sig i det valgte stof og lægge det til rette for eleverne, og ofte vil de være henvist til selv at udarbejde undervisningsmaterialet.

I nogle emner, f. eks. erhvervsorientering, biokemi og elektronik, bliver det nødvendigt at afholde supplerende kurser for lærerne.

For flere fag, f. eks. matematik på den matematisk-fysiske gren, historie og græsk, betyder de nye læseplaner en fuldstændig omlægning, og her såvel som i nye fag som samfundsfag og russisk, skal der først oparbejdes en metodik. Tilsvarende gælder specialfag som f. eks. biologi og geografi på den naturfaglige gren samt musikspecialet.

De nye læseplaner stiller således alle gymnasie-lærerne over for meget store opgaver. Da lærernes arbejdsbyrde allerede er vokset ud over det rimelige, ikke mindst fordi deres undervisning ved den

store vækst af antallet af gymnasieklasser er blevet forskudt til langt overvejende at falde i gymnasiet, hvilket har givet en større forberedelsestid og i visse fag et betydeligt rettarbejde, anser udvalget det for nødvendigt, at der gennemføres en generel nedsættelse af undervisningsbyrden.

2) statsseminariernes og statsøvelsesskolerne.

a) *Almindelige seminarier (den 4-årige almindelige læreruddannelse og den 3-årige uddannelse for studenter).*

Ifølge lov af 15. april 1930 om seminarier, § 13, måtte det ugentlige timetal for seminariernes lærere som regel (d. v. s. hvor skemamæssige grunde ikke nødvendiggjorde et større timetal) ikke overstige 24 timer. Efter ophævelsen af denne lov ved lov af 11. juni 1954 om uddannelse af lærere til folkeskolen er det pligtige timetal ikke mere lovfæstet, men i praksis er 1930-lovens timetalsbestemmelser opretholdt, dog således at det pligtige timetal er fikseret til 24 ugentlige timer.

Som de eneste reduktionsordning for seminarielektorer og -adjunkter gælder de i undervisningsministeriets cirkulærskrivelse af 25. maj 1960 fastsatte regler om timereduktion i forbindelse med forsøgsundervisning. Efter disse regler kan der for den obligatoriske undervisning i fagene dansk (herunder dansk litteratur) historie, pædagogik, kristendoms-kundskab, naturhistorie, geografi, naturlære og regning ydes timereduktion, således at 5 timer regres lig 6, dog kun i tilfælde, hvor seminarieret; undervisningsformer ifølge undervisningsplanerne adskiller sig så væsentligt fra den traditionelle undervisning, at de kan karakterisere; som forsøg eller videreførelse af en indarbejdet forsøgsordning.

Denne ordning, der er at betragte som en videreførelse af den i tilslutning til lov nr. 244 af 24. maj 1948 gennemførte reduktion for forsøgsundervisning, er godkendt som en midlertidig ordning med gyldighed, indtil ændrede generelle regler om tjenestetiden ved seminarier måtte blive fastsat.

Der gælder endvidere den regel, at tilsyn med laboratoriearbejde kan indgå i det pligt-

tige ugentlige timetal i forholdet 2 tilsynstimer lig 1 almindelig time under forudsætning af, at det samlede timetal ikke herefter væsentligt overstiger 24, jfr. undervisningsministeriets cirkulærskrivelse af 17. marts 1960.

For så vidt angår seminarierektorer var det ved seminarieloven af 15. april 1930, § 13, bestemt, at de pågældende - dengang benævnt forstandere — skulle deltage i undervisningen med et af undervisningsministeriet fastsat timetal.

Undervisningspligten er nu ikke lovfæstet, men i henhold til reglerne om time- og overtimebetaling er seminarierektorer for tiden pligtige at undervise 12-15 timer ugentlig. Dette timetal kan nedsættes med 2 ugentlige timer for hver klasse (herunder præparandklasser) udover 5, dog ikke til mindre end 7 undervisningstimer ugentlig.

b) Statens seminarium for småbørnslærere (den 2 1/2-årige uddannelse af småbørnslærere).

For lærere ved statens seminarium for småbørnslærere er det pligtige timetal intetsteds lovfæstet, men er i praksis fastsat til 30 timer ugentlig.

Der ydes ikke dette seminariums lærere nogen form for egentlig timereduktion, hverken for undervisning i seminariet eller i den til dette knyttede øvelsesskole, men tilsyn med laboratoriearbejde kan på tilsvarende måde som for de almindelige seminarier indregnes i det pligtige timetal, jfr. undervisningsministeriets cirkulærskrivelse af 17. marts 1960 om time- og overtimebetalingssatser for statens seminarium for småbørnslærere.

For forstanderen for småbørnslærereseminarieret gælder samme regler om undervisningspligt som for statsseminarierektorerne.

c) Statsøvelsesskolerne.

For lærere ved de til statsseminarierne knyttede statsøvelsesskoler blev det normale pligtige ugentlige timetal ved lov af 15. april 1930 om seminarier fastsat til 30 ugentlige timer, jfr. § 13, hvorefter de pågældende læreres ugentlige timetal som regel, d. v. s. hvor ske-

mæssige grunde ikke nødvendigvis overstiger 30 timer. Øvelsesskolelærernes pligtige timetal er ikke længere lovfæstet, men er ifølge praksis 30 timer ugentlig.

Reglerne om time- og overtimebetalingssatserne ved statsseminarierne og statsøvelsesskolerne, jfr. senest undervisningsministeriets cirkulærskrivelse af 17. marts 1960, indeholder følgende bestemmelser om timereduktion for statsøvelsesskolerne lærere :

Undervisning ved seminarieret i de egentlige seminarieklasser indgår i det pligtige ugentlige timetal i forholdet 4 timer lig 5 timer (for disse timer vederlægges øvelsesskolelærerne endvidere med 4,50 kr. månedlig pr. ugentlig time, hvortil kommer sædvanligt honorartillæg).

For hjemmearbejde med stil- og opgaveretelse ydes timereduktion efter de for folkeskolens lærere herom gældende regler, for tiden undervisningsministeriets bekendtgørelse af 28. september 1946 som ændret ved bekendtgørelse af 15. februar 1954, dog således at reduktionen nedsættes i forholdet 30 til 36.

Herudover godkendes i praksis yderligere følgende af de for folkeskolens lærere gældende reduktioner:

Særundervisning for børn, der ikke kan følge den almindelige undervisning: 5 timer regnes lig 6 timer.

Undervisning i sløjd: 5 timer regnes lig 6 timer.

Undervisning i kvindelig husgerning: Den for folkeskolens lærere fastsatte reduktion, hvorefter 2 timers undervisning regnes lig 3 timer, er for øvelsesskolelærernes vedkommende nedsat i forholdet 30 til 36, således at 4 timer i dette fag regnes lig 5 timer.

For skoleinspektører og viceinspektører ved statsøvelsesskolerne fastsættes det pligtige antal undervisningstimer i hvert enkelt tilfælde på skoleplanen med udgangspunkt i de for folkeskolen herom gældende regler, jfr. bekendtgørelser af 28. september 1946 og 15. februar 1954. Timetallet for skoleinspektører og viceinspektører ved statsøvelsesskoler må herefter normalt ikke overstige henholdsvis 18

og 24 ugentlige timer. For skoleinspektører godkendes i praksis reduktion under hensyn til antallet af eksamensklasser og viceinspektørembeder efter de for folkeskolen herom gældende regler.

Foreningen af tjenestemænd ved statens seminarier har over for udvalget fremsat ønske om, at der for lærere såvel ved de almindelige seminarier som ved småbørnslærerindeseminarier sker en væsentlig nedsættelse af det pligtige ugentlige timetal samt indføres adgang til reduktion på grund af alder efter samme regler som gældende for statsskolelærere. Endvidere har foreningen foreslået, at der gives lærerne ved de almindelige seminarier en reduktion ved omregning af timetallet for visse fag, der er særlig tyngende på grund af stil- og opgaverettelse, samt at der for så vidt angår de timer, som lærere ved småbørnslærerindeseminarier underviser i øvelsesskolen, gives de pågældende en timereduktion, der ikke er ugunstigere end de til enhver tid herom gældende regler for folkeskolens lærere. Som begrundelse for disse forslag har foreningen anført følgende:

Allerede ved forsøgsloven af 24. maj 1948 blev der givet seminarierne adgang til at iværksætte et arbejde med forsøg på nye arbejdsformer og eksamensformer, hvilket bevirkede, at et ganske overvejende flertal af seminarierne lagde undervisningen i en række fag om og søgte at gennemføre en undervisningsform, der gjorde det muligt at interessere eleverne i højere grad for de behandlede emner og at give dem en udvikling, som en »lektiegennemgang« efter forældede undervisningsprincipper ikke ville kunne give dem. Som en videreførelse heraf gennemførtes i 1954 den nuværende seminarielov af 11. juni s. å. om uddannelse af lærere til folkeskolen. Denne lov jourførte seminarieuddannelsen med kravene i folkeskoleloven af 1937 og medførte en gennemgribende omlægning af seminariernes undervisningsformer. Uddannelsen skal nu modsat tidligere tage sigte på alle folkeskolens afdelinger, herunder realafdelingen, og den skal tillige kvalificere lærerne til at kunne påtage sig undervisning i

ungdomsskolen og aftenskolen (lovens § 1, stk. 1). Med særlig sigte på folkeskolens højere klasser, herunder eksamensafdelingerne, er der jævnsides med den obligatoriske undervisning indført en speciel undervisning i en række nærmere angivne fag - de såkaldte liniefag - og herudover skal seminarierne tilbyde eleverne videregående, helt fri undervisning i seminarierets øvrige fag, hvilken undervisning skal tilrettelægges som et mere interessebetonet og personligt studium for hermed at tilskynde eleverne til fortsat beskæftigelse med pædagogiske, faglige eller alment kulturelle emner.

Den hidtidige eksamensordning er kun opretholdt for nogle fags vedkommende, hvorved der åtnes mulighed for i de øvrige fag at anvende hele undervisningstiden til gennemfrierte og mere udviklende arbejdsformer at gå mere i dybden.

Som følge af disse ændringer stiller seminarieundervisningen, der efter loven af 1954 er tilrettelagt dels for mindst 19-årige studenter (den 3-årige uddannelse), dels for mindst 18-årige unge med anden foruddannelse (den 4-årige uddannelse) meget store både faglige og pædagogiske krav til lærerne, da det nu indenfor vide rammer er overdraget lærerne at tilrettelægge undervisningen samt at meddele den studievejledning, som er nødvendig både i de obligatoriske undervisning, den specielle undervisning og i de helt frie studier.

En lettelse i seminarielærernes arbejdsbyrde gennem nedsættelse af deres timetal var da også forudsat af seminariekommissionen af 1947. I den i 1951 afgivne betænkning vedrørende ændring af uddannelsen for lærere og lærerinder i folkeskolen udtales det herom (pag. 72):

»Kommissionen er enig om nødvendigheden af en passende nedsættelse af seminarielærernes pligtige timetal, da dette er en forudsætning for, at de i lovforslaget nedlagte tanker kan føres ud i livet. Der tænkes i denne forbindelse på det store arbejde, den nye undervisningsform, som man ønsker skal være seminariernes særpræg, vil kræve af lærerne. Der individuelle undervisning, der må gives mange elever ved den dybtgående behandling af perioder og områder inden for fagene, som det

er tanken at give, vil sammen med øget hjemmearbejde og udvidelse af egne kundskaber belastte lærernes arbejdskraft i så høj grad, at der til gengæld må gives dem følelig lettelse i deres skolearbejde«.

Kommissionen afstod fra at fikse et bestemt timetal, men var inde på en nedsættelse til 18 timer ugentlig (pag. 57, første stykke).

Den ved folkeskoleloven af 18. juni 1958 indførte ændring i folkeskolens struktur og undervisning stiller seminarierne over for nye krav, og en yderligere meget betydelig arbejdsforøgelse forestår i forbindelse med gennemførelsen af folkeskolelovens nye læseplaner. Det samme gælder i nogen grad de krav til læreruddannelsen, der må blive en følge af den ændrede lov om ungdomsundervisning m. v. af 10. juni 1960, jfr. særlig dennes § 2.

Foreningen finder det endvidere rimeligt og nødvendigt, at der for seminarielærerne etableres en reduktionsordning i lighed med den for statskolerne gældende, men tilpasset seminariernes særlige forhold, således at der gives de seminarielærere, der har betydeligt hjemmearbejde med rettelse af skriftlige opgaver, en reduktion herfor. Dette gælder så meget mere, som seminarieloven af 1954 for visse fags vedkommende har øget omfanget af hjemmearbejde med rettelse af skriftlige arbejder, idet der foruden i eksamensfag med obligatoriske skriftlige opgaver, nemlig dansk (stil), regning og matematik, naturlære og fremmede sprog (parallelt med gymnasiernes tilsvarende fag) yderligere stilles krav om skriftlige arbejder i de eksamensfrie fag dansk litteratur, kristendomskundskab, historie og pædagogik.

For så vidt angår lærerne ved statens seminarium for småbørnslærerinder fremhæves, at uddannelsen af småbørnslærerinder i seminarieloven af 1954 er optaget sideløbende med den øvrige seminarieuddannelse, og at kravene til denne undervisning — med de afvigelser, der naturligt følger af, at uddannelsen kun tager sigte på de yngste årgange i folkeskolen — ligeledes er øget væsentligt. De øgede krav til seminarieundervisningen, der bl. a. har ført til, at de fra seminariet udgæede

småbørnslærerinder nu modsat tidligere kan undervise de 4 første årgange i folkeskolen, samt den udvidede undervisning af seminariets elever i praktisk skolegerning, der såvel på seminariet som i øvelsesskolen alene varetages af småbørnslærerindeseminiariets lærere, har medført en betydelig forøgelse af lærernes arbejdsbyrde. En lettelse i arbejdsbyrden gennem en almindelig nedsættelse af det pligtige timetal var da også for denne lærergruppe forudsat af seminariekommissionen af 1947 af tilsvarende grunde som for de almindelige seminarier, jfr. betænkningens pag. 72.

Småbørnslærerindeseminiariets lærere har ikke hidtil haft adgang til timereduktion, og foreningen må af samme grunde som anført for lærerne ved de almindelige seminarier finde det rimeligt, at der indføres en reduktion på grund af alder samt etableres en reduktionsordning for hjemmearbejde med rettelse af skriftlige opgaver.

For statsøvelsesskolernes vedkommende har statsøvelsesskolernes lærerforening fremsat ønske om en almindelig nedsættelse af lærernes pligtige ugentlige timetal, om gennemførelse af adgang til reduktion på grund af alder efter samme regler som ved statskolerne samt om anvendelse af de for folkeskolen gældende reduktionsregler i overensstemmelse med de til enhver tid herom gældende regler.

Foreningen har til støtte for en lettelse i statsøvelsesskolelærernes arbejdsbyrde anført følgende:

Statsøvelsesskolerne må efter seminarieloven af 1954 betragtes som en integrerende del af statsseminarierne, idet seminariets hovedfag praktisk skolegerning i væsentlig grad varetages på øvelsesskolerne, ligesom øvelsesskolernes lærerråd er pligtige at afgive en udtalelse om seminarieelevernes deltagelse i praktisk skolegerning. Endvidere er statsøvelsesskolelærerne pligtige at overtage timer ved seminariet efter ministeriets bestemmelse.

Med den ved 1954-loven stedfundne lovfæstelse af den 3-årige uddannelse for studenter og som følge af den i de senere år stærkt stigende tilgang til seminarierne har alle seminarier — med undtagelse af ét — nu mindst

to klasserækker, hvilket har medført en væsentlig forøgelse af timetallet i praktisk skolegerning. Dette i forbindelse med fagets stigende betydning i læreruddannelsen og yderligere udbygning har medført, at der nu påhviler øvelsesskolens lærere en betydelig øget arbejdsbyrde.

Statsøvelsesskolerne bør være mønsterskoler først og fremmest i undervisningsmæssig henseende, hvorfor det er nødvendigt at sikre disse skoler den nødvendige tilgang af velkvalificerede, erfarne lærere fra folkeskolen. En lettelse i øvelsesskolelærernes arbejdsbyrde var da også forudsat af seminariekommissionen af 1947, jfr. betænkningens pag. 73. Kommissionen afstod fra at fiksere et bestemt ugentligt timetal, men var inde på en nedsættelse til 24 timer ugentlig.

C. UDVALGETS BEMÆRKNINGER OG INDSTILLING

Det må efter udvalgets opfattelse erkendes, at der inden for såvel gymnasieskole — som statsseminarie — og statsøvelsesskoleområdet gennem de senere år, bl. a. som følge af gennemførelsen af nye skole- og seminarielove, nye undervisningsmetoder m. m., er sket en udvikling, som har medført øget arbejde for lærerpersonalet. Dette fremgår også af de betænkninger, som er afgivet af gymnasieskolernes læseplansudvalg og seminariekommissionen af 1947, der begge har givet udtryk for, at der som følge af arbejdsforøgelsen bør gennemføres en lettelse af lærernes arbejdsbyrde, **jfr.** de foran under B gengivne uddrag af nævnte betænkninger. Der kan i denne forbindelse også henvises til, at det af undervisningsministeriet den 12. juli 1956 nedsatte udvalg vedrørende den matematisk-naturvidenskabelige uddannelses karakter og omfang samt den af statsministeriet den 28. september 1956 nedsatte teknikerkommission i betænkninger af henholdsvis juli 1959 (betænkning nr. 225) og september 1959 (betænkning nr. 229) har udtalt, at det må anses for overmåde

Der har hidtil kun i begrænset omfang været ydet statsøvelsesskolernes lærere timereduktion efter de for folkeskolen herom gældende regler, og statsøvelsesskolelærere har hidtil ikke haft adgang til nedsættelse af det pligtige timetal på grund af alder, således som det praktiseres ved statsskolerne og inden for folkeskolen.

Da øvelse skolelærernes undervisningsarbejde, når bortses fra undervisningen af seminarieeleverne i faget praktisk skolegerning, ganske svarer til folkeskolelærernes undervisning, må heraf følge, at der for øvelsesskolelærernes vedkommende gennemføres en timerreduktion på alle de områder, hvor reduktion finder sted i folkeskolen.

vigtigt specifikt for de matematisk-fysiske gymnasielærere — som også for lagrerne på seminarierne — at det pligtige timetal nedsættes, da dette er en nødvendig forudsætning for, at lærerne kan opretholde det faglige studium, uden hvilken undervisningen vil savne dybde, og for at de kan følge med i den rivende udvikling inden for deres fag. Endvidere har gymnasieskolens prognoseudvalg i sin indstilling af 8. marts 1960 til undervisningsministeriet anbefalet en nedsættelse af gymnasielærernes pligtige timetal.

Bestemmelserne om lærernes pligtige timetal og de i forbindelse hermed stående regler om retterecuktion m. v. har til forudsætning, at lærernes samlede arbejdsbyrde bliver af nogenlunde samme omfang som arbejdsbyrden for andre tjenestemænd med tilsvarende, f. eks. akademisk, uddannelse. For sidstnævnte vil der ikke ske nogen tjenestetidsreduktion, jfr. den af udvalget vedrørende de for stats-tjenestemænd gældende generelle tjenestetidsregler afgivne betænkning (nr. 276) af 3. januar 1961, hvorefter der ikke vil ske nedsæt-

telse af tjenestetiden for tjenestemænd, hvis normale arbejdstid hidtil ikke har oversteget 45 timer ugentlig eller gennemsnitlig 7½ time daglig. En nedsættelse af de heromhandlede læreres arbejdstid må derfor have til forudsætning, at de stedfundne arbejdsforøgelse på afgørende måde har forrykket forholdet mellem lærernes og de nævnte øvrige tjenestemænds arbejdsbyrde. Udvalget har nærmere overvejet dette spørgsmål, og uanset at man efter at have undersøgt muligheden herfor — under hensyn til undervisningsarbejdets særlige karakter ikke mener at kunne opstille en målestok for en nøjagtig sammenligning af arbejdsbyrderne, finder man efter samtlige foreliggende oplysninger, at forøgelsen af lærernes arbejde har medført, at der alene med henblik på en genoprettelse af det hidtidige forhold er grundlag for en ændring af lærernes pligtige arbejdstid.

Udvalget har overvejet spørgsmålet om betimeligheden af, at der sker nedsættelse af lærernes undervisningspligter på nærværende tidspunkt, idet en sådan nedsættelse som følge af den herskende lærermangel må konverteres til overtimer, såfremt der ikke skal ske reduktion af det hidtil læste antal timer. Man har i denne forbindelse endvidere overvejet muligheden af en gradvis nedsættelse af lærernes pligtige timetal, efterhånden som lærermangelen afhjælpes. Under drøftelsen af disse spørgsmål er det imidlertid af organisationsrepræsentanterne gjort gældende, at den stedfundne forøgelse af lærernes arbejdsbyrde har medført, at der med det gældende pligtige timetal påhviler lærerne et overarbejde, og at den omstændighed, at en nedsættelse af undervisningspligten på grund af lærermangelen ikke straks kan blive effektiv, hvilket organisationerne er indforstået med, ikke bør have til følge, at der ikke ydes lærerne rimelig kompensation for dette overarbejde. Der er af organisationsrepræsentanterne herved henvist til, at der ydes godtgørelse for overarbejde til andre tjenestemænd, herunder også sådanne, for hvem der er fundet grundlag for en arbejdstidsnedsættelse, som på grund af forholdene ikke straks kan gennemføres og derfor

giver sig udslag i øget overarbejde. Organisationerne kan derfor ikke give tilslutning til en yderligere nedsættelse af reduktionen af lærernes pligtige timetal, ej heller i form af en trinvis nedsættelse over nogle år.

Udvalgets øvrige medlemmer har ikke ment at kunne afvise organisationsrepræsentanternes synspunkt, ligesom der efter disse medlemmers opfattelse må lægges ikke ringe vægt på de af ovennævnte kommissioner og udvalg fremsatte samstemmende udtalelser om rimeligheden og nødvendigheden af en nedsættelse af gymnasie- og seminarielærernes pligtige timetal. Under hensyn hertil samt til den betydning, som en arbejdstidsnedsættelse utvivlsomt vil have for den ønskelige og stærkt påkrævede tilgang til lærerstillingerne ved gymnasieskolerne og seminarierne, har disse medlemmer uanset betænkelighederne ved at gå med til en timetalsnedsættelse på nærværende tidspunkt ikke ment at burde udtale sig imod det af organisationerne fremsatte og så stærkt fastholdte krav herom.

Der har i udvalget været enighed om, at arbejdstidsnedsættelsen må have til forudsætning, at der ikke sker reduktion af den enkelte lærers arbejde, så længe lærerantallet ikke tillader dette, men at arbejdstidsnedsættelsen i stedet for konverteres til overtimer. Udvalget har overvejet, om der burde indføres en lovbestemmelse, hvorefter der midlertidigt pålægges lærerne en pligt til at læse det antal timer, hvormed det pligtige timetal nedsættes, som overtimer, men har ikke fundet en sådan ordning formålstjenlig eller nødvendig i betragtning af, dels at et betydeligt antal timer allerede nu læses som overtimer på frivillig basis, dels at der efter det for udvalget oplyste for tiden føres forhandlinger om en forbedret overtimebetalingsordning mellem finansministeriet, undervisningsministeriet og organisationerne, og at organisationsrepræsentanterne i udvalget har givet tilsagn om indtrængende at ville henstille til deres medlemmer at påtage sig at undervise mindst det hidtil gældende timetal i en overgangsperiode af en varighed på ca. 5 år.

Omfanget af arbejdstidsreduktionen må på

det foreliggende grundlag bero på et skøn, men der er i udvalget opnået enighed om, at en nedsættelse af det pligtige ugentlige timetal med 3 vil være rimelig og passende for gymnasielektorer og -adjunkter, gymnasielærere samt seminarielktorer og -adjunkter. For så vidt angår lærere og overlærere ved seminariet for småbørnslærerinder finder udvalget, at det pligtige timetal bør nedsættes med 4 timer ugentlig under hensyn til, at undervisningen ved seminariet er udvidet og efter sit indhold har nærmet sig den almindelige seminarieundervisning, hvorfor det hidtidige forhold mellem det pligtige timetal for lærerne ved de almindelige seminarier og ved småbørnslærerindeseminariet ikke bør forrykkes til ugunst for sidstnævnte. For statsøvelsesskolelærernes vedkommende har det pligtige timetal hidtil ligget 6 timer under folkeskolelærernes pligtige timetal under hensyn til det statsøvelsesskolelærerne påhvilende arbejde med undervisning af seminarieelever i praktik. Da folkeskolelærernes pligtige timetal efter det for udvalget oplyste indstilles nedsat med 4 timer ugentlig, og da faget praktik ved seminarieloven af 1954 er gjort til et af seminariernes hovedfag, samtidig med at antallet af seminarieelever er steget væsentligt, findes den hidtidige forskel mellem folkeskolelærernes og statsøvelsesskolelærernes pligtige timetal at burde opretholdes, således at også sidstnævntes pligtige timetal nedsættes med 4 timer ugentlig.

Også for skolelederne - statsskolelederne, seminarielktorerne og forstanderen ved småbørnslærerindeseminariet — har udviklingen på undervisningsområdet medført en betydelig forøgelse såvel af det administrative som af det pædagogiske arbejde. Det findes derfor rimeligt, at der også for disse sker en nedsættelse af det pligtige timetal, således at dette for alle tre kategorier fastsættes til 9 timer ugentlig, for kostskoleledere 7 timer ugentlig. Dette timetal bør f. eks. ved skoler eller seminarier med relativt stort klasseantal eller ved større byggearbejder, som påfører skolelederen et væsentligt merarbejde, kunne reduceres yderligere — eventuelt midlertidigt -

efter undervisningsministeriets nærmere bestemmelse, dog således at der i alle tilfælde kun kan ydes overtimebetaling for timer ud over 9 ugentlige timer, for kostskoleledere 7 ugentlige timer.

For skoleinspektører og viceinspektører ved statsøvelsesskolelærerne forudsættes det pligtige timetal som hidtil fastsat på skoleplanen med udgangspunkt i de for tilsvarende stillinger i folkeskolen gældende regler.

Foruden de foran nævnte generelle timalnedsættelser vil udvalget finde det rimeligt, at der under hensyn til den stedfundne udvikling foretages forskellige mindre reguleringer af reglerne om omregning af undervisningstimer og om retterreduktion på de områder, hvor de arbejdsmæssige forhold i særlig grad taler derfor. For gymnasieskolelærernes vedkommende foreslås det i overensstemmelse hermed, at undervisningstimer i 3. gymnasieklasse og i eksamensfagene i 2. gymnasieklasse (de fag, der afsluttes med eksamen i denne klasse) omregnes således, at 8 læste timer sættes lig 9 timer, dog med undtagelse af timer i fysik, der i forvejen omregnes i forholdet 4=5.

Seminarielktorer og -adjunkter samt lærere ved småbørnslærerindeseminariet har som nævnt foran under B ikke hidtil haft nogen reduktion for hjemmearbejde med **stil- og** opgaverrettelse. Da der i fag med obligatoriske skriftlige arbejder påhviler de pågældende lærere en forholdsmæssig større arbejdsbyrde end i andre fag, og da arbejdet med rettelse af skriftlige arbejder er øget efter seminarieloven af 1954, findes det rimeligt, at der for seminarielærernes vedkommende — ligesom for gymnasieskolelærernes og folkeskolelærernes — indføres en retterreduktionsordning, afpasset efter seminariernes særlige forhold. Under hensyn til, at de samme fag ikke afsluttes på samme klassetrin på de forskellige seminarier, vil det være mest hensigtsmæssigt for seminariernes vedkommende at lade antallet af af gangshold og ikke som ved statsskolelærerne elevantallet pr. klasse danne grundlag for reduktionsberegningen, således at der ved de almindelige seminarier for så

vidt angår den obligatoriske undervisning gives reduktion med 2 ugentlige timer pr. afgangshold (d. v. s. det år, i hvilket faget afsluttes) i fagene dansk stil, regning, fysik, dansk litteratur, historie, kristendomskundskab og pædagogik, og for så vidt angår linieundervisningen gives reduktion med 1 ugentlig time pr. liniehold i eksamensfagene matematik, fysik og fremmede sprog og 1 ugentlig time pr. afgangsliniehold i de eksamensfrie fag dansk litteratur, historie, kristendomskundskab og pædagogik. Samtidig bortfalder den hidtil gældende midlertidige reduktionsordning for forsøgsundervisning. For lærere ved småbørnslærerindeseminarieret foreslås givet en reduktion med 1 ugentlig time pr. afgangshold i fagene dansk og regning. Udvalget har derimod ikke ment at burde stille forslag om forbedring af den for statsøvelsesskolelærerne gældende reduktionsordning, bl. a. under hensyn til den for de pågældende foreslåede generelle timetalsnedsættelse med 4 timer ugentlig, der vil bevirke en forholdsmæssig større lettelse i arbejdsbyrden end den tilsvarende timetalsnedsættelse for folkeskolelærernes vedkommende.

Udvalget har endvidere overvejet spørgsmålet om nedsættelse af det pligtige timetal ved opnåelse af en vis alder. I henhold til normerings- og klassificeringslovens § 244, stk. 2, gives der nu lektorer, adjunkter og gymnasielærere ved statsskolerne en nedsættelse af det pligtige timetal med 3 timer ugentlig ved det fyldte 55. år, hvorimod der ikke for seminarie- og statsøvelsesskolelærere er adgang til timetalsreduktion på grund af alder. Udvalget mener under hensyn til lærervirksomhedens særlige karakter at kunne gå ind for opretholdelsen af en ordning med timetalsreduktion på grund af alder, dog således at aldersgrænsen for reduktionens indtræden forhøjes. Der er herefter i udvalget opnået enighed om en ordning, hvorefter det pligtige timetal for lektorer, adjunkter og gymnasielærere på 60 år og derover nedsættes med 4 timer ugentlig til 20 timer ugentlig for lektorer og adjunkter, til 23 timer ugentlig for gymnasielærere og til 17 timer ugentlig for lærere

med alumnatsinspektion. Udvalget har endvidere fundet det rimeligt, at der for de lærere, der allerede har opnået eller står umiddelbart over for at opnå timetalsnedsættelse på grund af alder, etableres en overgangsordning, hvorfor det foreslås, at det pligtige timetal for lektorer, adjunkter og gymnasielærere, der den 1. april 1961 var fyldt 54 år, men ikke 60 år, nedsættes med 2 timer ugentlig til henholdsvis 22 timer og 25 timer ugentlig fra det fyldte 55. år og indtil det fyldte 60. år.

Under hensyn til, at særlige regler om nedsættelse af det pligtige timetal på grund af alder er gældende ikke alene for lærere ved statsskolerne, men også for lærere i folkeskolen, for hvis vedkommende der efter det for udvalget oplyste vil blive fremsat forslag om en generel reduktionsordning, er det udvalgets opfattelse, at det ikke vil være rimeligt i denne henseende at stille seminarieledere og statsøvelsesskolelærere ringere end de nævnte andre lærergrupper. Det foreslås derfor, at der gives seminarielektorer og -adjunkter, overlærere og lærere ved seminarier for småbørnslærerinder samt overlærere og lærere ved statsøvelsesskolerne, der er 60 år og derover, en nedsættelse af det pligtige timetal med 4 timer ugentlig til henholdsvis 17, 22 og 22 timer ugentlig.

Udvalget har endelig på foranledning af statsskolerens lærerforening i forbindelse med arbejdstidsforholdene for gymnasielærerne i 14. og 20. lønningsklasse overvejet spørgsmålet om forhøjelse af det bestillingstillæg på 480 kr. årlig, der ydes de pågældende bl.a. under hensyn til, at de ikke har de muligheder for advancement, som findes inden for folkeskolen. Da udvalget kan tiltræde det af lærerforeningen fremsatte synspunkt om ønskeligheden af en forbedring af gymnasielærernes forhold, bl. a. med henblik på at få og fastholde tilstrækkeligt kvalificerede lærere i disse stillinger, har der i udvalget været enighed om at foreslå det nævnte bestillingstillæg forhøjet til 720 kr. årlig.

Under henvisning til det foran anførte har udvalget indstillet, at der med virkning fra

i. april 1961 gennemføres følgende ændringer i de for *statsskolernes lærere* gældende regler om pligtigt timetal m. v. :

- a) Det pligtige timetal for lektorer, adjunkter og gymnasielærere nedsættes med 3 timer ugentlig til 24 timer ugentlig for lektorer og adjunkter og 27 timer ugentlig for gymnasielærere. For lærere på kostskoler, der har alumnatsinspektion, nedsættes det pligtige timetal fra 24 til 21 timer ugentlig og for lærere, der varetager hvervet som økonomiinspektør, fra mindst 15 til mindst 12 timer ugentlig. For rektorer nedsættes det pligtige timetal ligeledes med 3 timer til 9 timer ugentlig, for kostskolerektorer 7 timer ugentlig.
- b) Der gennemføres en ordning, hvorefter undervisningstimer i 3. gymnasieklasse samt i 2. gymnasieklasse i de fag, der afsluttes med endelig eksamen i denne klasse, omregnes således, at 8 undervisningstimer sættes lig 9 timer, dog ikke for timer i fysik, for hvilke den hidtil gældende omregning - 4 undervisningstimer lig 5 timer - opretholdes.
- c) For lektorer, adjunkter og andre lærere på 60 år og derover nedsættes det pligtige timetal med 4 timer ugentlig til 20 timer ugentlig for lektorer og adjunkter og 23 timer ugentlig for gymnasielærere samt for lærere med alumnatsinspektion til 17 timer ugentlig. Endvidere indføres en overgangsordning, hvorefter det pligtige timetal for lektorer, adjunkter og andre lærere, der den 1. april 1961 var fyldt 54 år, men ikke 60 år, nedsættes med 2 timer ugentlig fra det fyldte 55. år og indtil det fyldte 60. år, d. v. s. til 22 timer ugentlig for lektorer og adjunkter og 25 timer ugentlig for gymnasielærere.
- d) Det gymnasielærere i 14. og 20. lønningssklasse ved normering- og klassificeringslovens § 241 tillagte bestillingstillæg på 480 kr. årlig forhøjes til 720 kr. årlig.

I overensstemmelse med det under a)-c) anførte har udvalget foreslået normering- og klassificeringslovens § 244, stk. 1 og 2, affattet således:

»Stk. 1. Lektorer og adjunkter er pligtige at undervise 24 timer ugentlig; gymnasielærere er pligtige at undervise 27 timer ugentlig. Lærere på kostskoler, der har alumnatsinspektion, har en undervisningspligt af 21 timer ugentlig; for lærere, der varetager hvervet som økonomiinspektør, fastsættes undervisningspligten af undervisningsministeriet, dog mindst til 12 timer ugentlig. Lektioner på mindre end 50 minutter omsættes i forhold hertil.

Stk. 2. For lektorer, adjunkter og andre lærere på 60 år og derover nedsættes det pligtige timetal til henholdsvis 20 og 23 timer ugentlig, for lærere med alumnatsinspektion dog til 17 timer ugentlig. For lektorer, adjunkter og andre lærere, der den 1. april 1961 var fyldt 54 år, men ikke 60 år, nedsættes det pligtige timetal fra det fyldte 55. år og indtil det fyldte 60. år til henholdsvis 22 og 25 timer ugentlig. Undervisningsministeren kan efter indhentet udtalelse fra lønningrådet fastsætte nærmere regler for omregning af undervisningstimer, når arbejdsforholdene taler derfor. Ligeledes kan ministeren efter indhentet udtalelse fra lønningrådet fastsætte nærmere regler for beregningen af hjemmearbejde (stil- og opgaverettelse), dog således at kun indtil 5 timer ugentlig kan indgå i det pligtige timetal, medens overskydende timer vederlægges med overtimebetaling«.

Det tilføjes, at foranstående ændrede affattelse af normering- og klassificeringslovens § 244, stk. 1 og 2, samt den foreslåede forhøjelse af bestillingstillægget til gymnasielærere og gymnasieoverlærere fra 480 til 720 kr. årlig er gennemført ved normeringsloven for finansåret 1961/62.

Endvidere indstiller udvalget, at der for nædennævnte lærergrupper med virkning fra 1. april 1961 gennemføres følgende ændringer i reglerne om pligtigt timetal m. v. :

Lærere ved statsseminarierne og seminarier for småbørnslærereinder.

- a) Det pligtige timetal for seminarielektorer og -adjunkter nedsættes med 3 timer ugentlig til 21 timer ugentlig. For overlæ-

rere og lærere ved seminariet for småbørnslærerinder nedsættes det pligtige timetal med 4 timer ugentlig til 26 timer ugentlig. For seminarirektorer og forstanderen ved seminariet for småbørnslærerinder fastsættes det pligtige timetal til 9 timer ugentlig.

- b) Der gennemføres følgende ordning for beregning af timerreduktion for hjemmearbejde med stil- og opgaverrettelse:

Lærere ved de almindelige seminarier får for så vidt angår den obligatoriske undervisning en reduktion med 2 timer ugentlig pr. afgangshold i fagene dansk stil, regning, fysik, dansk litteratur, historie, kristendomskundskab og pædagogik og for så vidt angår linieundervisning en reduktion med 1 time ugentlig pr. liniehold i eksamensfagene matematik, fysik og fremmede sprog samt 1 time ugentlig pr. afgangsliniehold i de eksamensfrie fag dansk litteratur, historie, kristendomskundskab og pædagogik.

Lærere ved seminariet for småbørnslærerinder får en reduktion med 1 time ugentlig pr. afgangshold i fagene dansk og regning.

Af de nævnte reduktionstimer kan kun indtil 5 timer ugentlig indgå i det pligtige timetal, medens overskydende timer vederlægges med overtimebetaling.

Den hidtil gældende reduktionsordning for forsøgsundervisning bortfalder.

- c. For seminarielektorer, seminarieadjunkter,

overlærere og lærere ved seminariet for småbørnslærerinder på 60 år og derover nedsættes det pligtige timetal med 4 timer ugentlig til 17 timer ugentlig for seminarielektorer og -adjunkter og til 22 timer ugentlig for overlærere og lærere ved småbørnslærerindeseminariet.

Lærere ved statsøvelsesskolerne.

- a) Det pligtige timetal for overlærere og lærere ved statsøvelsesskolerne nedsættes med 4 timer ugentlig til 26 timer ugentlig.

For skoleinspektører og viceinspektører fastsættes det pligtige ugentlige timetal som hidtil med udgangspunkt i de for tilsvarende stillinger i folkeskolen gældende regler.

- b) For overlærere og lærere på 60 år og derover nedsættes det pligtige timetal med 4 timer ugentlig til 22 timer ugentlig.

Det tilføjes, at organisationernes repræsentanter i udvalget har taget forbehold om, at organisationerne på ny kan rejse spørgsmål om ændringer af lærernes arbejdstidsregler i 1963 under hensyn til, at det på nærværende tidspunkt ikke med sikkerhed kan fastslås, om gennemførelsen af de nye skolelove og nye læseplaner vil medføre en yderligere forøgelse af lærernes arbejdsbyrde i et sådant omfang, at dette kan begrunde timerreduktioner, ligesom generelle fremtidige arbejdstidsnedsættelser i det frie erhverv eventuelt kan komme i betragtning.

D. AFSLUTTENDE BEMÆRKNINGER

Efter en af udvalget foretagen beregning byggende på den forudsætning, at de foreslåede nedsættelser af det pligtige timetal konverteres til overtimer, må en gennemførelse af de af udvalget stillede forslag antages at ville medføre en forhøjelse af statens udgifter til tjenestemandslærerlønninger med i alt ca. 3.400.000 kr. Derudover vil tjenestetidsnedsættelsen m. v. medføre en stigning på i alt ca. 3.500.000 kr. i statens tilskud til lærerlønninger ved private og kommunale gymnasieskoler samt seminarier i henhold til lov nr. 236 af 10. juni 1960 om fordeling af udgifterne til statsskoler og kommunale gymnasieskoler, lov nr. 188 af 5. juni 1959 om statstilskud til private gymnasieskoler m. v. og lov nr. 123 af 15. april 1959 om statstilskud til anerkendte private seminarier.

Den øjeblikkelige samlede årlige merudgift for staten ved forslagernes gennemførelse anslås herefter til ca. 6.925.000 kr., der fordeler sig således:

Gymnasieskoler:

Statsskoler	2.500.000 kr.
Private og kommunale gymnasieskoler	2.500.000 kr.
	5.000.000 kr.

Seminarier:

Statsseminarier	600.000 kr.
Privatseminarier	1.000.000 kr.
	1.600.000 kr.

Statens seminarium for små-

børnslærerinder	25.000 kr.
---------------------------	------------

Øvelsesskoler:

Statsøvelsesskoler	240.000 kr.
Private øvelsesskoler	60.000 kr.
	300.000 kr.

I alt ca. 6.925.000 kr.

Endvidere må det påregnes, at de fremsatte forslag til ændring af statsskolelærernes, seminarielærernes og statsøvelsesskolelærernes pligtige timetal vil få konsekvenser inden for visse områder, hvor staten yder tilskud til lærerlønninger, f. eks. handelsskoler, tekniske skoler og teknika, således at ovennævnte udgift forøges med et beløb for disse områders vedkommende.

København, den 27. april 1961.

Ulrik Andersen
Formand

Sten Hansen

A. Holkenov

V. Martensen-Larsen

E. W. Thrane

Hans C. F edders Anne-Lise Carstensen